

'Habemus papam'

MANEL ZABALA

NARRATIVA

Antoni Pladevall,
Quadern de Can Garbells.
GALERADA. Cabrera de Mar, 2003.

Antoni Pladevall, *Masseu Ferguson 35*.
GALERADA. Cabrera de Mar, 2003.

Recorden la senyoreta Floresta, personatge d'*Els Jocs Florals de Canprosa*? "Ane mi, quan pateix, em fa pena tot: els aucelets, les cuques de llum, els garrinets, les oques, els musclos, els papellons i les criatures de pit", li fa dir Rusiñol. La pobra Floresta té 35 anys, és poeta. "A n'aquesta's versos li han sigut un impediment per entrar al sant matrimoni".

Llegir Pladevall m'ha fet pensar en la senyoreta Floresta, en Jesús Moncada al complet, en *Terra Baixa*, en Suetoni, *Vides dels dotze Cèsars*, i per associació en Vicent Andrés Estellés, quan s'hi adreça: "Suetoni cabró, tu sabies ben bé què fou el meu pare, un pescater humil pels carrers de venusa". Pladevall, doctor en filologia clàssica, professor de grec i llatí, també tracta els clàssics en to col·loquial: "Pensant [...] en les rialles que deu fer el

sol investint a raig el trau fosc de la insaciable Cleòpatra, com s'hi deu eixancarrar la bacona, com s'hi deu eixancarrar, enmig de grans espeternecs i gemecs destarotadors del seny a l'altra banda de la serra que, vista almenys del pis estant, una grua de color vermell enrabiada segmenta de dalt a baix sense cap mena de mirament", llegim a *Cleòpatra eixancarrada*, una narració capítol de *Quadern de Can Garbells*.

Pladevall també em fa pensar en les pel·lícules de Kusturica, en les quals és normal que les oques travessin esperitades la carretera: "Mentre fem un revolt pronunciat, unes oques travessen esperitades la carretera, en direcció a ponent, seguides, a poc metres de distància, pel bec nerviós del mascle de la colla, i he de frenar de manera tan sobtada, que tots acabem gairebé de morros contra el vidre del davant". ¿Què me'n diuen? Si a *El ramat de les oques*, una altra narració capítol de *Quadern de Can Garbells*, hi afegim la trompeta de Boban Markovic ens sentirem molt balcànics.

L'editorial Galerada no aclareix si *Quadern de Can Garbells* és una novel·la, narracions o proses poètiques. Segons Ramon Farrés, el prologuista, són proses poètiques o poemes en prosa. Discrepo: és novel·la. Una novel·la lírica, si ho volen així. Segons diu Farrés, i aquí hi coincideixo, s'hi veu una "sobrepesició de na-

ANTONI PLADEVALL PUBLICA UNA NOVEL·LA I UN RECUILL DE PROSES

tura i tècnica, de racionalisme i mitologia". Els personatges són dos, la iaia Maria i el seu nét Toni (Pladevall?). A la seva manera s'entenen, s'estimen. Cada un representa un món. La iaia Maria és el mas, és el camp, les bèsties, la llengua heretada. La iaia Maria viu en una altra realitat, tem el sol: "El tem més que pedra seca, el sol de cada dia". Toni és historiador, estima la iaia i la deixa fer, té clar que ve d'un passat, remot o proper, però representa el progrés, el 2cv, la tecnologia, la llengua heretada i després modelada. El sol il·lumina el món de la iaia Maria.

LA MARE I ELS TRES FILLS

Masseu Ferguson 35 és una novel·la, aquí sí que la cosa està clara. L'argument: a Miravalls (un mas) van patir una guerra, el marit no tornà, quedaren la mare i tres fills, el més gran, l'hereu, que era el fill que li va sortir bo, mor en estimbar-se el tractor, el segon fill mata un home i s'amaga al bosc fugint de la Guàrdia Civil. El tercer fill no farà res

de bo en aquesta vida. El fill segon i el tercer s'odien.

Antoni Pladevall va néixer a Taradell, Osona, el 1961. Va publicar el seu primer llibre *La mentida original*, un dietari, l'any 2000. L'any 2001 publica *La lliça bruta*. Després han vingut els dos llibres que aquí es toquen. I avui ja els puc dir que Antoni Pladevall i Arumí és un dels millors escriptors en llengua catalana. Utilitza un llenguatge dens, que no il·legible. Combina el retrat, l'erudició, l'evocació, d'una manera tan natural que un es pregunta com és possible. Admiro com pot sortir-se'n d'escriure en aquest català en què escriu, si prova de fer-ho algú altre segur que li grinyola. Estic convençut que l'autor s'ha enfilat més d'un cop en un tractor Massey Ferguson 35. M'hi jugo el que vulguin. M'he pres la molèstia de mirar-me l'*Encyclopedia of American Tractors* i es nota que hi ha més que això. En Pladevall no tot és erudició i documentació, i el lector ho agraeix perquè ho nota. Em té meravellat, *habemus papam*.

NARRATIVA

Lluís Permanyer,
Miró. La vida d'una passió.
EDICIONS DE 1984. Barcelona, 2003.

La vida d'una passió. De quina? Sens dubte del Miró que es lleix en caràcters blancs retallats sobre una portada verda; el mateix que abans d'enllaçar lletres proclamà solemnement als seus pares en una felicitació nadalenca: "Us faig saber que vull ser pintor".

Però també és la passió de Lluís Permanyer la que ens arriba a través de la biografia. No ens enganya. "La seva pintura em va captivar tan bon punt la vaig descobrir", així comença el pròleg de l'autor. Breu, sincer i planer, i per això doblement emotiu. Lluís Permanyer no ens amaga la seva admiració per Miró.

Amb pinzellades de vivències pròpies i alienes, confessions de l'artista, entrevistes i comentaris Permanyer traça una biografia que comença a les nou del vespre al carrer del Crèdit del 1883 fins a la nit de Nadal del 1983. Dos punts: començament i final. Naixement i mort. I enmig tota una vida narrada amb veu d'amic, amb *flash backs* perquè quan es narren les bones històries sempre hi ha d'haver aquells *te'n records?* que ens fan tornar enrere i saltar endavant talment com en un joc.

Una biografia que és alhora un esbós d'una època i d'un grapat de personatges que es fan més humans quan els descriu Permanyer. Joan Miró mai va disfressar-se d'artista bohemí i defugí els parlaments i actes oficials.

Permanyer sembla voler retre homenatge a aquesta actitud i també fugir d'entronitzacions. Res de veneracions i genuflexions a cegues. Només respecte i estimació per un Miró-nen que es premiava amb un *café crème* després de la jornada de treball (època de manca... després serien xocolates i ensaimades); o pel Picasso que jugava amb la filla de Miró amb caixes de mistos; pel Gaudí ja consagrat que tornava a l'acadèmia; i per tota l'estela d'artistes que algun cop van perdre's entre els llibres de Shakespeare & Co.

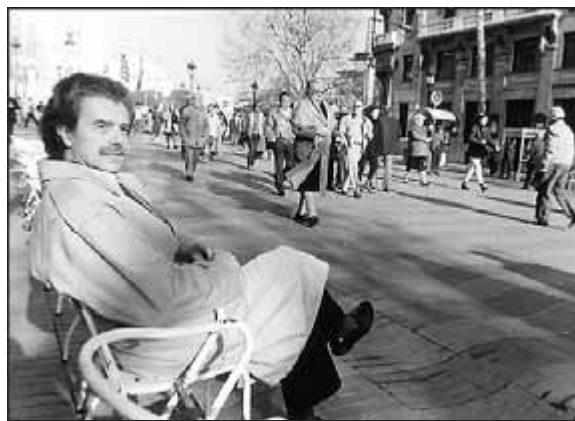
AMB UNA VIDA SECRETA

Li atreia el costat màgic de les coses. Miró volia anar més enllà de les aparències. "La coliflor té una vida secreta i això era el que a mi m'interessava", afirma en una de les seves entrevistes.

Permanyer sembla com un d'aquells ratolins de casa antiga. Petit, entremaliat, coneixedor de totes les estances, de la porta del rebost que tanca malament, del bagul de l'eixovar vell. I amb aquesta correidissa de passes i cops de cua ens va guiant per les cambres de Mont-roig, santuari de repòs de Miró, pel guirigall de Montmatre i els carrers de París, pels anys de la guer-

La vida secreta de la coliflor

LAURA CASTILLO

LLUÍS PERMANYER HA BIOGRAFIAT JOAN MIRÓ

ra... No és el primer cop que fa de guia i això es nota. I és que Permanyer s'ha convertit en el *cicerone* d'aquells que volen conèixer Miró.

Permanyer no ens intenta vendre una objectivitat utòpica. Doblement utòpica en una biografia. Potser és la seva condició de periodista el que el fa desconfiar de les veritats absolutes. La vida mai no serà neutra i objectiva. Però tampoc no us equivoqueu buscant retòriques i manierismes perquè la ploma de Permanyer no es deixa ofuscar per embelliments barrocs.

L'autor tampoc no es limita a les aparències ni a enllaçar una llarga llista de dates i quadres. Hauria estat massa fàcil i les biografies no són un gènere senzill que aixequi onades de fervents seguidors reclamant reedicions. Amb tot, Permanyer tampoc no cau en un text fred i academicista. Com la pluja etèria dels carrers de Dublín, que es fica als ossos i al cor sense que el viatger se n'adoni, l'autor ens fa avançar enmig d'una quantitat ingent d'in-

formacions, curiositats i detalls. Així confessa que *punyetes* era la paraulota preferida de Miró i que es delia pels barrets del seu amic Prats, d'igual manera sabem que hauria superat en puntualitat el mateix Phileas Fogg i que el fascinaven mosques, mosquits i pregadéus.

Perquè si una cosa queda clara a *Miró. La vida d'una passió* és la profunda coneixença del pintor per part del periodista. La mateixa desimboltura que l'autor ha demostrat tants altres cops parlant de Barcelona.

Avel·lí Artís, cronista oficial de Barcelona des de fa més de trenta anys somreia en una entrevista quan li van preguntar si li havien sortit successors: "Penso en Lluís Permanyer", va afirmar i de seguida va exclamar: "Mare meva!", referint-se a la d'hores que devia haver-se passat Permanyer per saber aquesta dada, trobar aquella foto, una curiositat.

Potser el secret només és posar-hi una mica de passió.